

ПРОФІЛЬ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Миرونюк Іван Святославович,
д.м.н., проф., професор кафедри наук про здоров'я,
проректор з наукової роботи
Білак-Лук'янчук Вікторія Йосипівна,
к.мед.н., доцент, доцент кафедри наук про здоров'я
Слабкий Геннадій Олексійович,
д.м.н., проф., професор кафедри наук про здоров'я,
Фейса Іван Іванович,
ст.викл. кафедри громадського здоров'я,
Ужгородський національний університет

В умовах проведення реформи системи охорони здоров'я регіону важливим чинником планування її заходів та структурної перебудови є стан громадського здоров'я в регіоні. Використовуючи... центром громадського здоров'я Закарпатської області було проведено аналіз та визначено профіль громадського здоров'я Закарпатської області.

Закарпатська область розташована на південному заході України в межах західної частини Українських Карпат та Закарпатської низовини. Таким чином вона займає гірську, передгірську та низинну географічні зони. На півночі область межує з Львівською, на сході з Івано-Франківською областями України. На півдні область межує із Румунією, на південному заході із Угорщиною, на заході зі Словаччиною, на північному заході із Польщею. Обласним центром області є місто Ужгород. Чисельність населення станом на 01 січня 2021 року становила 1250,1 тис. осіб.

Необхідно відмітити, що область має досить великий перелік як негативних так і позитивних значень показників здоров'я населення. Так, неінфекційні захворювання мають значний вплив на здоров'я населення, зокрема слід виокремити наступні ключові показники:

- рівень загальної передчасної смертності в наслідок хвороб органів травлення (у віці від 30 до 70 років) – 121,9 на 100 000 населення, що є найвищим показником в країні, при порівнянні із загальнонаціональним значенням – 77,9 на 100 000 населення;

- рівень передчасної смертності населення у віці від 30 до 70 років в наслідок цукрового діабету – 9,0 на 100 000 населення (4-е місце по країні, поступаючись Львівській, Волинській та Хмельницькій областям).

Крім того в області реєструються проблеми щодо рівня дитячої смертності. Так, смертність немовлят у віці до 1 року життя становила 10,9 на 1000 народжених живими, що є найгіршим показником по країні (національне значення – 7,0 на 1000 народжених живими). Рівень дитячої смертності у віці до 5 років життя має найвище значення в країні та складає 230,67 на 100 000 відповідного населення у порівнянні із національним, який становить 140,73 на 100 000 відповідного населення.

Інфекційні захворювання населення в області характеризуються найкращим рівнем в Україні. Так, рівні захворюваності на ВІЛ-інфекцію загального населення становлять 6,8 на 100 000 населення (національне значення – 41,1 на 100 000 населення) Показники захворюваності населення на гепатит В загального населення із значенням по області 14,6 на 100 000 населення, поступаючись лише Рівненській та Івано-Франківській областям. Одним із найкращих показників є рівень смертності населення спричиненого СНІДом, він становить 1,6 на 100 000 населення при загальнонаціональному значенні – 8,18 в розрахунку на 100 000 населення.

В області є найвище значення в Україні рівня народжуваності жінками віком 15-19 років із рівнем 40,5 на 1000 жіночого населення відповідного віку, що може супроводжуватись такими негативними факторами як великим фізичним навантаженням через неповністю дозрілий організм; моральним навантаженням за рахунок появи нових обов'язків та відповідальності; відсутності моральної, фінансової підтримки серед близьких; припиненням навчання; можливим словесним та фізичним насильством від найближчих людей, тощо.

Аналіз дитинства та умов життя дітей показує що Закарпатська область демонструє негативну тенденцію до збільшення кількості дітей-сиріт, які живуть в інтернатних закладах з показником 26,26 на 100 000 населення при загальнонаціональному значенні показника 14,8 на 100 000 населення.

Важливим показником громадського здоров'я є рівень безробіття. В області він несуттєво відрізняється від національного значення – 9,4% у порівнянні із 8,6% відповідно, що негативно впливає на можливість населення формувати оптимальну соціальну "повноти життя", в тому числі можливість більш повного забезпечення у разі необхідності медичними послугами, тощо.

Необхідно зазначити, що враховуючи, що життєві звички та спосіб життя мають суттєвий вплив на формування здоров'я населення було проаналізовано стан даного питання в Закарпатській області. Встановлено, що рівень поширеності тютюнопаління серед населення у віці 12 років і старше, за результатами опитуваннями, становить 9,3%, що є одним із найкращих показників по Україні (національне значення – 16,8%). При цьому частка населення у віці 12 років та старше, які повідомили, що палять від 1 до 5 років за тривалістю куріння становить в області 2,8%, що є найкращим показником по Україні (національне значення – 10,1%). Тобто це може означати те, що молоде покоління менше цікавиться палінням як таким через поширення електронних нагрівальних приладів для тютюну, що в свою чергу несе не менший негативний тягар для здоров'я населення. Що стосується показника тривалості куріння, то тут спостерігається один із найгірших значень в країні. Частка населення у віці 12 років життя і старше, які повідомили, що випалюють понад 20 цигарок за добу становить 8,0%, що більше ніж у 2 рази перевищує національний показник, який становить 3,0%. Вищими ніж в Закарпатській області є показники в Сумській, Миколаївській та Хмельницькій областях.

Що стосується надання медичних послуг, то в Закарпатській області реєструються суттєві проблеми в частині імунізації населення. Так, рівень охоплення щепленнями АКДП-3 до 1 року життя становить 65,4% при національному рівні 80,5%; рівень охоплення щепленнями Ніб-2 до 1 року життя становить 59,4% при національному значенні 76,5%; рівень охоплення населення щепленням від Гепатиту В становить 54,6% (при досить високому рівні захворюваності населення на гепатит В) у порівнянні із значенням в цілому по Україні, яке становить 77,0%.

За проведеним аналізом можна зробити наступні загальні висновки:

- в області реєструються високі рівні смертності населення у віці від 30 до 70 років в наслідок причин, спричинених хворобами органів травлення, що може свідчити про певну необізнаність населення щодо шкідливого впливу певних продуктів харчування на фізичний стан здоров'я, зловживання шкідливими чинниками для органів травлення, тощо.

- область має одні із найвищих рівнів дитячої смертності до 1 року життя та смертності дітей у віці до 5 років життя.

- Закарпатська область має один із найнижчих рівнів охоплення населення вакцинацією відповідно до календаря щеплень, зокрема проти гепатиту В, АКДП-3, тощо.